

Lakialoite 11

Pulliainen ym.: Lakialoite laiksi vesilain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Uittokuljetusten osuus metsäteollisuuden puukuljetuksista on vähentynyt huomattavasti. Jokiuitoista on jo luovuttu kokonaan. Uittojen loputtua ja uittoyhdistysten lopetettua toimintansa jokialueilla ongelmaksi on muodostunut uppopuiden poistaminen vesistöistä. Kun toimivaa uittoyhdistystä ei ole, viimeisen uittajan velvoittaminen uppopuiden poistamiseen on käytännössä mahdotonta. Uppopuiden vesistön käytölle aiheuttaman haitan vuoksi ehdotamme, että alueelliset ympäristökeskukset on vesilaissa velvoitettava poistamaan uppopuut ja muut uit-

tojätteet, kun uitto vesistöissä lakkaa eikä viimeistä uittajaa voida velvoittaa poistamiseen.

Samalla on syytä kuitenkin korostaa, että vastuu uppotukeista on aiheuttamisperiaatteen mukaisesti ensi sijassa uittoyhdistyksillä. Niinpä samalla ehdotamme muutettavaksi vesilain 5 luvun 78 §:n 2 momenttia siten, että uittoyhdistyksen toiminnan loppuessa tulee lain nimenomaisen kehotuksen mukaan huolehtia, että jäljelle jääneillä uittoyhdistyksen varoilla huolehdittaisiin uppopuiden poistamisesta vesistöistä.

PERUSTELUT

Uittokuljetuksen vähennyttyä vielä tehtävät uittotapahtumat nippu-uittoina tasavesissä ja kanavissa. Irrallisten puiden uitosta (irtouitto) on luovuttu kokonaan, joten jokiuittokin on loppunut. Uittosääntöjen kumoamissuunnitelmien laatimisen yhteydessä keskeiseksi ongelmaksi on noussut uppopuiden poistaminen silloin, kun vesistön alueella ei ole toimivaa uittoyhdistystä. Ongelma on tullut ajankohtaiseksi, kun Iijoen pääuoman uittosääntöä ollaan kumoamassa. Alueella ei ole toimivaa uittoyhdistystä. Uppopuiden poistaminen on kuitenkin sekä Iin kunnan että Etelä-Iin ja Pohjois-Iin kalastuskuntien käsityksen mukaan vesistön käytön kannalta olennaisin osa uittosäännön kumoamista. Vastaava ongelma on odotettavissa myös Kemijoella ja Ounasjoella, kun niiden uittosääntöjä ryhdytään kumoamaan.

Uitossa vesistöön jääneiden uppopuiden poistamisesta on säädetty vesilain 5 luvun 99 §:ssä. Säännöksen mukaan vesioikeus voi viranomai-

sen tai haitasta kärsivän tahon hakemuksesta velvoittaa vesistön kunnossapitäjän tai, jos kunnossapitäjää ei ole, viimeksi uittoa vesistöissä toimittaneen uittajan puhdistamaan vesistön. Edellytyksenä on, että uitosta on jäänyt vesistöön uponneita tai uppoamistilassa olevia puita taikka uittotarvikkeita, joista on haittaa joko veden juoksulle, liikenteelle tai kalastukselle vesistöissä, vesistön virkistyskäytölle taikka vesistön käyttämiselle muuhun tarkoitukseen. Mahdollisuudet velvoittaa viimeinen uittaja uppopuiden poistamiseen ovat kuitenkin varsin huonot mm. silloin, kun ei ole toimivaa uittoyhdistystä.

Viranomaisten velvollisuudesta siivota uiton jälkiä vesistöistä on säädetty vesilain 5 luvun 30 §:ssä. Säännöksen mukaan vesi- ja ympäristöhallituksen tulee uiton lakattua ryhtyä toimenpiteisiin uitosta jääneiden laitteiden ja rakennelmien poistamiseksi tai muuttamiseksi, jos nämä voivat olla vaaraksi tai haitaksi vesistöä käytettäessä. Uppopuiden ja muiden uittojätteiden

poistamiseen vesi- ja ympäristöhallitusta ei tämän säännöksen perusteella voida velvoittaa. Vesi- ja ympäristöhallitus on tehnyt periaatepäättöksen siitä, ettei se enää poista uppopuita vapaaehtoisesti.

Koska entisillä uittovesistöillä on huomattava merkitys virkistys-, kalastus ja liikennöintivesinä, on vesilain 5 luvun 30 §:n 3 momentin vesi- ja ympäristöhallitusta velvoittava säännös laajennettava käsittämään myös vesistön käyttöä haittaavien tai vaaraa aiheuttavien uppopuiden ja uittojätteiden poistaminen.

Asia on erityisen merkittävä Lapin kannalta. Lapin vesi- ja ympäristöpiirin ympäristöhanke selvityksen mukaan 7 550 kilometriä joista on kunnostettu mm. uiton jäljiltä. Kunnostamaton jokea, josta uitto on lopetettu, on jäljellä vielä 2 000 kilometriä. Aloitteella on erittäin suuri merkitys taloudellisesti ja myös työllisyyden kannalta.

On myös huomattava, että uppotukit ovat arvokasta rakennusmateriaalia. Niiden puu on kovaa ja kaunista mutta myrkytöntä, toisin kuin monet kyllästetyt materiaalit. Vuosien varrella vesi on liuottanut sokerin pois uppotukeista, joten muurahaiset eivät ole niistä kiinnostuneita.

Nykyisen ympäristölainsäädännön keskeisiä periaatteita on ns. aiheuttajaperiaate, jonka mukaan ympäristöä pilaavan on maksettava ympäristön ennalleen saattamisesta johtuvat kustannukset. Aloitteen ajatus, että vesi- ja ympäristöpiirit velvoitetaan korjaamaan uittoyhdistyksien jälkiä, on tämän periaatteen vastainen. Tämä on kuitenkin välttämätöntä siltä osin kuin on kyse jo toimintansa lopettaneiden uittoyhdistysten jäljistä, sillä meillä ei ole mitään keinoa saada niitä enää vastuuseen.

Sen sijaan vielä toimivien uittoyhdistysten osalta lakialoitteessa ehdotetaan, että niiden vastuu uppotukeista tehdään nykyistään selvemmäksi tilanteessa, jossa uittoyhdistysten toimintaa ollaan lopettamassa. Tämän vuoksi vesilain 5 luvun 78 §:ään tulee säätää nimenomainen viittaus saman lain saman luvun 30 §:n mukaisiin velvoitteisiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

vesilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan toukokuun 19 päivänä 1961 annetun vesilain (264/61) 5 luvun 30 §:n 3 momentti ja 78 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 5 luvun 30 §:n 3 momentti 29 päivänä heinäkuuta 1976 annetussa laissa (649/76) sekä 78 §:n 2 momentti 10 päivänä maaliskuuta 1989 annetussa laissa (236/89), seuraavasti:

5 luku

30 §

Kun uitto vesistöissä tai sen osassa lakkaa, tulee jäljempänä tämän luvun 62 §:ssä tarkoitettuihin toimitsijain, tai jos sellaista ei ole asetettu, alueellisten ympäristökeskusten ryhtyä toimenpiteisiin sellaisten laitteiden, rakennelmien, uppopuiden ja uittojätteiden poistamiseksi tai muuttamiseksi, jotka voivat olla vaaraksi tai haitaksi vesistöä käytettäessä. Jos toimenpiteestä ei aiheudu 1 luvun 12—15 §:ssä tai 19 §:ssä tarkoitettua muutosta tai seurausta, voidaan toimenpi-

teeseen ryhtyä jo ennen uittosäännön muuttamista tai kumoamista.

78 §

Myynnistä saadut varat on, sen jälkeen kun 30 §:n 3 momentissa tarkoitettut velvoitteet sekä yhdistyksen muut vielä suorittamatta olevat velvoitteet on ensin täytetty, käytettävä metsähallituksen toimesta uiton hyväksi tai vesistön palauttamista palvelevaan tarkoitukseen ensisijaisesti asianomaisella vesistöalueella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Tämän lain voimaan tullessa keskeneräisessä
uittosäännön kumoamisessa noudatetaan tämän
lain säännöksiä.

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 1995

Erkki Pulliainen
Martti Tiuri
Gunnar Jansson
Väinö Saario
Armas Komi
Maria Kaisa Aula
Sulo Aittoniemi
Sirpa Pietikäinen
Aino Suhola
Osmo Kurola
Raimo Liikkanen
Annikki Koistinen
Anne Knaapi
Riitta Korhonen
Tauno Pehkonen
Eero Lämsä
Sakari Smeds
Liisa Hyssälä
Mauri Salo
Seppo Kääriäinen
Ossi Korteniemi
Jouko Jääskeläinen
Matti Vähänäkki
Kari Rajamäki
Raimo Vistbacka
Klaus Hellberg
Reino Ojala
Riitta Prusti
Valto Koski
Tapio Karjalainen
Leena Luhtanen
Veijo Puhjo
Pia Viitanen
Maija Rask
Tarja Filatov
Outi Ojala
Mikko Immonen
Ulla Anttila
Margareta Pietikäinen
Paavo Nikula
Pekka Leppänen
Kalevi Olin
Sinikka Hurskainen
Asko Apukka
Ilkka Joenpalo
Reijo Lindroos
Markku Markkula
Risto E. J. Penttilä

Sirkka-Liisa Anttila
Kaarina Dromberg
Kalevi Lamminen
Eva Biaudet
Tero Mölsä
Hannes Manninen
Bjarne Kallis
Pehr Löf
Maija-Liisa Lindqvist
Ville Itälä
Markku Vuorensola
Suvi Lindén
Hanna Markkula
Kari Kantalainen
Aulis Ranta-Muotio
Hannu Takkula
Jukka Tarkka
Mari Kiviniemi
Hannu Kempainen
Juha Korkea-
Kyösti Karjula
Kari Häkämies
Heikki Rinne
Pentti Tiusanen
Kimmo Kiljunen
Esa Lahtela
Pirkko Peltomo
Janne Viitamies
Risto Kuisma
Jorma Vokkolainen
Eila Rimmi
Jukka Gustafsson
Säde Tahvanainen
Kerttu Törnqvist
Arto Bryggare
Mikko Elo
Tuija Brax
Janina Andersson
Esko-Juhani Tennilä
Johannes Leppänen
Martti Korhonen
Matti Vanhanen
Jouko Skinnari
Mikko Kuoppa
Jukka Roos
Anne Huotari
Kirsi Piha
Johannes Koskinen

Jukka Vihriälä
Oiva Savela
Timo Ihmäki
Timo Kalli
Olavi Ala-Nissilä
Pekka Kuosmanen
Pertti Salolainen
Raimo Tiilikainen
Minna Karhunen
Matti Väistö
Pauli Saapunki
Juhani Alaranta
Irja Tulonen
Paula Kokkonen
Kari Myllyniemi
Maija-Liisa Veteläinen
Matti Ryhänen
Juha Karpio
Markku Lehtosaari
Markku Koski
Toimi Kankaanniemi
Tarja Kautto
Marja-Liisa Tykkyläinen
Markku Pohjola
Reijo Kallio
Raimo Mähönen
Tuija Pohjola
Arja Ojala
Jorma Kukkonen
Marjaana Koskinen
Matti Saarinen
Kauko Juhantalo
Håkan Malm
Annika Lapintie
Timo Laaksonen
Tuija Maaret Pykäläinen
Satu Hassi
Irina Krohn
Kari Uotila
Antero Kekkonen
Jaakko Laakso
Markus Aaltonen
Jarmo Wahlström
Iivo Polvi
Reino Paasilinna
Virpa Puisto
Maija Perho-Santala
Ulla-Maj Kukkonen

